

Spanien fälldes av sin »furia« och tog sig tillbaka med »tiqui-taca«

Med en seger mot Sverige 1920 hittade det spanska landslaget sin första fotbollsidentitet. Efter en förlust mot Sverige 96 år senare letade de sig fram till en ny – och segerrikare.

I nför EM 2008 förklarade Ronald Reng i denna publikation att det nya spanska landslaget hade fötts i mötena mot Sverige. Det var kvalmatcherna till den turneringen han syftade på, och det faktum att Spaniens »nya brasilianare« föddes däremellan. På Råsunda hösten 2006 var det spanska laget defensivt uppställt, inriktat på att överleva en kall och tråkig kväll i norr. Naturligtvis klarade Sverige den utmaningen bättre och vann med 2–0. Ett år senare hade förbundskapten Luis Aragonés bestämt sig för att lämna alla ångsliga hänsyn därefter för att istället lita på de egna kvaliteterna. Belöningen blev en glänsande 3–0-seger i returen mot Sverige, och därefter ett historiskt segertåg med både EM- och VM-guld.

Boken *La Roja: A Journey through Spanish Football* pekar ut ett annat svenskmöte som minst lika stilbildande för det spanska landslaget, det i OS-turneringen i Antwerpen 1920. Spanien var då noviser i fotbollsvärlden och 1–2-nederlaget mot dem sågs i Sverige som ett monumentalt fiasko. I Spanien hyllades däremot insatsen som en triumf för »*la furia española*«, ett mytiskt uttryck för de »typiskt spanska dygderna« – vilket framstår som lite paradoxalt eftersom de tongivande spelarna under spansk fotbolls tidiga epok var basker (som i sin tur hade hämtat sin kunskap och spelstil från England). Eftersom vi lärt oss att betrakta baskisk separatism som en fiende till den kastilianska centralmakten är det intressant att Burns pekar ut de gemensamma nämnarna mellan dem – den fanatiska krigarmentaliteten, den katolska korsfararvurmen, det gemensamma arvet efter jesuitordens bas-

kiske grundare Ignatius av Loyola. Allt detta tog sig alltså uttryck i den *furia* som länge utgjorde spansk fotbolls självbild.

Det är den här typen av identitetshistoriska utredningar som är det intressanta i en spansk fotbollshistoria som – i motsats till exempelvis Phil Balls *Morbo* – vill fokusera på landslaget. Detta landslag har ju som kanske inget annat präglats av kulturella konflikter, politisk prestigekamp och historiska korsbefruktningar i ständigt nya skepnader. Banden mellan Spanien och de gamla kolonierna gjorde till exempel att fotbollsutbytet över Atlanten tidigt blev intensivt. Under det spanska inbördeskriget turnerade landsflyktiga katalaner och basker i Latinamerika och blev i många fall kvar där. Och när den spanska fotbollen blev världsberömd genom Real Madrid på 50-talet skedde det, kuriöst nog, med ett lag som stod under den ultranationalistiska diktatorn Francos särskilda beskydd, men som i hög grad var beroende av

La Roja: A Journey through Spanish Football
Jimmy Burns
(Simon & Schuster, 2012)

TRE KLASSISKA SPANSKMÖTEN

São Paulo 1950 (3–1). Sista matchen i VM:s finalgruppspel. De europeiska lagen fick slåss om bronset medan Brasilien och Uruguay gjorde upp om guld. Sverige vann men fjärdeplatsen var ändå fram till 2010 Spaniens bästa VM-insats någonsin.

Salamanca 1988 (3–1). På den tid när vänskapslandskamper fortfarande betydde någonting uppstod stort jubel över Sveriges seger på bortaplan mot ett Spanien som tagit silver i EM 1984 och gått till kvartsfinal i VM 1986. Den vajande rapsplantan Joakim Nilsson slog ett inlägg rakt i mål, Glenn Hysén prickade in en volley och Mats Magnusson sprängnickade in det tredje målet.

Vigo 1998 (0–4). Tommy Söderbergs och Lars Lagerbäcks premiärsnyting som förbundskapten. Målvakten Håkan Svensson debuterade genom att tappa ett inlägg efter två minuter så att Fernando Morientes kunde ge Spanien ledningen (efter sex minuter hade Morientes även gjort 2–0), Klas Ingesson försvann ur landslaget och Lars-Tommys förhållande till svenska medier fick en smäll som det aldrig riktigt hämtade sig från.

det latinamerikanska inslaget: argentinarerna Alfredo Di Stefano och uruguayanen Santamaría spelade viktiga roller. När det spanska landslaget med sina naturaliserade utlänningar sedan oväntat gjorde fiasko i VM 1962 (med Di Stefano, Santamaría och den likaledes naturaliserade ungraren Puskás i laget, och legendariske fransk-argentinske tränaren Helenio Herrera vid rodret), slog pendeln tillbaka och *la furia española* sattes i högsätet igen. 1964 lyckades den gamle militären José Villalonga föra Spanien till vad som länge var landets enda titel, genom 2-1-segern på hemmaplan i den ideologiskt laddade EM-finalen mot det Sovjet som representerade ondskan i Francos värld.

Denna seger blev, enligt Burns, ett historiskt ok. *La furia* blev i sin moderna tappning ett slags vildsint men naiv energi som gjorde Spaniens landslag till världens mest underpresterande under decennier. Spelarna var tekniska, men inte lika tekniska som brasarna; energiska, men inte lika energiska som engelsmännen och tyskarna; definitivt inte lika sluga som italienarna. Laget saknade riktning och föll alltid igenom när det gällde. Först Luis

Burns borde ha fokuserat på den historia han utfäst sig att berätta.»

Aragonés lyckades lösa problemet och skapa ett slags syntes av den spanska fotbollens alla influenser: *furia*, *tiqui-taca*, det latinamerikanska inslaget (fortfarande landar ju de flesta sydamerikanska exporterna i Spanien och Portugal) och den holländska spelstil som sedan 70-talet härskat i Barcelona.

Allt detta är, som sagt, mycket intressant. Men Burns borde ha fokuserat på den historia han utfäst sig att berätta. Hans långa bakgrund som Spanienbaserad fotbollsjournalist (bakom sig har han böcker om Diego Maradona, Barcelona och David Beckhams tid i Real Madrid) gör att han förfogar över stora mängder material som han inte tycks kunna låta bli att använda. Författaren kan inte undvika att ge sig in på fullkomligt sönderskrivna områden, som Barcelonas katalanska identitet och Real Madrids »galáticos«-period. Vi har läst det förut, vi behöver inte upplysas igen. Resultatet blir att den landslagshistoria som ju presenteras som bokens röda tråd (förlåt vitsen) ibland behandlas alltför summariskt.

JESPER HÖGSTRÖM

MERA MEDIA

Medan förbundskapten Blanc funderade på [Louis Sahas](#) vara eller inte vara i EM-truppen, presenterade Tottenhams anfallare sina egna konklusioner. Offside frågade hur han fick idén att skriva boken *Du quartier aux étoiles*.

– Jag började för fyra år sedan, efter Champions League-finalen som jag missade på grund av skada. Slutet på min tid i Manchester United var hemska, full med skador. Jag ville berätta om mina upplevelser, men jag ville inte använda tidningarna för att lufta känslorna. Så då skrev jag själv istället, det var som terapi för mig. Nu när jag läser boken kan jag känna: »Är det mina händer som skapat det här?«

Vad hoppas du förmedla med din berättelse?

– Jag vill ge en inblick i vad som egentligen försiggår i en fotbollsspelares huvud. Jag har skrivit om mina egna erfarenheter och kombinerat med åsikter från tränare, andra spelare, supportrar, familjemedlemmar och vänner. Min berättelse är själva grunden, men boken tar upp många ämnen: hur man hanterar att tjäna mycket pengar, hur man handskas med uppmärksamheten från tjejer, rasism... Jag ville inte att det bara skulle vara min bok. En sida av sanningen förändrar inte världen, men om tio per-

soner med starka åsikter bidrar så kanske man kan uppnå någonting.

Du har bland annat intervjuat Thierry Henry och Alex Ferguson. Hur var det?

– Jag var livrädd för att fråga Ferguson om han ville ställa upp. Men när jag väl vågade och fick ja från honom var det bara kul. Han kan framstå som en rätt arg typ, och när jag arbetade med honom varje dag i United tyckte jag att han ville ha kontroll på allt. Men jag var nog färgad av mina egna intressen då, för efter intervjun upplevde jag honom som en människa som verkligen litar på andra och inte alls har svårt att delegera.

ARTHUR RENARD
Översättning: Henrik Ystén

Sahas bok utkommer på engelska med titeln *Thinking Inside the Box* under maj månad.